

Yleishyödyllisiin liittyvä rahoitusongelma

Yleishyödyllisten toimijoiden verkosto

Lokakuu 2020

soste

HIPPOS

Yleishyödyllisten verkosto

- Vapaamuotoinen verkosto, jonka jäseniä ovat rahapelitoiminnan tuotoista valtionavustusta tai –osuuksia saavia kohteita edustavat järjestöt ja muut tahot
- Keskeinen tavoite: yleishyödyllisten toimien riittävä rahoitustaso vaikka rahapelitoiminnan tulot laskevat

Pähkinäkuori

Rahapelituottojen **tuloutus yleishyödyllisiin kohteisiin** laskee noin kolmasosan vuodesta 2021 alkaen. Syitä:

- Vastuullisuustoimet
- Veikkauksen markkinaosuus verkossa laskee – osuus on nyt 60 % tietämällä.

Vaikutukset: laajasti yleishyödylliseen toimintaan

- Ei vain järjestöihin – kaikilla hallinnonaloilla rahoitetaan merkittävästi myös muuta, kuin järjestötoimintaa
- Vaikuttaa isoon osaan ”liikkuvaa osaa” budjetista
- Erityistä: vaikeassa asemassa olevat ihmiset ja ryhmät

Hallitus budjettiesityksessä vuoden 2021 osalta:

Ratkaisuja: kanavointi, kompensointi, muut keinot.

Mitä rahoitetaan? Esimerkkejä:

Keskeisiä poimintoja vuoden 2020 määrärahoista toimialoittain	Veikkausvoittovaroista:
Tiede	Yht. 105 milj.
Suomen Akatemian käytettäväksi tutkimushankkeiden rahoittamiseen ja tieteellisen tutkimuksen edistämiseen:	50 673 000 €
Eräisiin kansainvälisen tieteellisen yhteistyön menoihin, jäsenmaksuihin ja rahoitusosuuksiin	22 080 000 €
Kotimaisten kielten keskuksen toimintaan	3 627 000 €
Taiteen edistäminen	yht. 258 milj.
Elokuva	25 047 000 €
Esittävä taide (musiikki, tanssi, teatteri ja sirkus)	50 898 000 €
Kulttuurin tuotanto ja levitys	16 911 000 €
Kirjastot ja tiedon saatavuus	6 909 000 €
Kulttuuripalvelut ja kulttuuritoiminta	22 06 000 €
Museot ja kulttuuriperintö	33 213 000 €
Kulttuuritilat	25 390 000 €
Kansalliset kulttuurilaitokset	67 379 000 €
Liikunta	yht. 151 milj.
Liikuntapaikkarakentamisen avustamiseen	31 865 000 €
Liikunnan kansalaistoimintaan	43 897 000 €
Valtionosuudet kuntien liikuntatoimintaan	19 560 000 €
Liikunnan koulutuskeskuksille	17 171 000 €

Mitä rahoitetaan? Esimerkkejä:

Keskeisiä poimintoja vuoden 2020 määrärahoista toimialoittain	Veikkausvoittovaroista:
Nuorisotyö	yht. 54 milj.
Valtakunnalliset nuorisoalan järjestöt	18 600 000 €
Etsivä nuorisotyö ja muu nuorten sosiaalinen vahvistaminen	8 127 000 €
Valtionosuus kuntien nuorisotoimeen	7 904 000 €
[nuorisotyön] kokeilu, kehittäminen, tutkimus	9 159 000 €
Hevoskasvatus ja -urheilu	yht. 40 milj.
Avustukset terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen	yht. 473 milj.
sotilasvammakorvauksiin	25 000 000 €
sotainvalidien laitosten käyttökustannuksiin	25 000 000 €
rintamaveteraanien kuntoutustoimintaan	38 000 000 €
[sosiaali- ja terveys]järjestöjen toimintaedellytysten ja perusrahoituksen turvaaminen	119 000 000 €
Terveyden ja toimintakyvyn edistäminen	85 000 000 €
Yhteisöllisyyden ja osallistumismahdollisuuksien edistäminen	84 000 000 €
Erityisryhmien asumisen tukeminen	25 000 000 €
Kriisiauttaminen ja arjen turvallisuuden edistäminen	40 000 000 €
Työelämäosallisuuden vahvistaminen	27 000 000 €

Mitä saadaan aikaan? Esimerkkejä

Kulttuurilla ja taiteella on tutkitusti monia hyvinvointia, terveyttä ja oppimista edistäviä vaikutuksia. Koska positiiviset vaikutukset esimerkiksi mielenterveyteen, aivoterveysteen ja sydänterveysteen ovat niin vankkoja, WHO suosittelee käyttämään kulttuuria ja taidetta sosiaali- ja terveyspalveluissa ja hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä. Kulttuuri ja taide vahvistavat kognitiivista suorituskäkyä, kommunikointitaitoja, lisäävät itsen ja muiden ymmärrystä sekä mielen joustavuutta.

Sote-järjestöt työskentelevät ennen kaikkea haavoittuvien ja heikommassa asemassa olevien ihmisryhmien parissa. Sote-järjestöjen yleishyödyllinen toiminta pitää sisällään vertaistuen tarjoamista, matalan kynnyksen toimintaa ja auttamistyötä, varhaisen puuttumisen tukea ja ennaltaehkäisyä, ryhmätoimintaa, perhekahviloita ja muita kohtaamispaikkoja, leiritoimintaa, neuvontapalveluita ja koulutusta.

Tieteellä on keskeinen rooli yhteiskunnan, ihmisten ja ympäristön hyvinvoinnin edistämässä. Suomen Akatemian lippulaivaohjelmassa tutkimus- ja kehitystyön kohteina ovat tekoäly, 6G-verkkoteknologiat, digitaalinen yksilöllistetty syöpätutkimus, materiaalien biotalous, hyvinvointiyhteiskunnan tulevaisuus sekä fotonikan innovaatiot. Strategisen tutkimuksen ohjelmissa tuotetaan uutta tietoa mm. seuraavista aiheista: Ilmastoneutraali ja resurssiniukka Suomi, Teknologiamurrokset ja muuttuvat instituutiot sekä muuttuvat hallinnan tavat ja aktiivinen kansalaisuus.

Liikunnan ja urheilun merkitystä kuvaa yli 3-7,5 miljardin euron haitat, jotka UKK-instituutin selvityksen mukaan koituvat liian vähäisestä liikunnasta. Liikunnan edistämällä pidennetään työuria ja edistetään terveyttä ja hyvinvointia. Lisäämällä liikuntaa voidaan vähentää kutakuinkin kaikkia keskeisiä kansansairauksia: esimerkiksi diabetesta, sekä tuki- ja liikuntaelinsairauksia. Urheilu kiinnostaa suomalaisia ajanvietteenä ja elämyksinä.

Nuorisotyöllä vahvistetaan nuorten osallistumis- ja toimintamahdollisuuksia yhteiskunnassa. Yksi esimerkki on etsivä nuorisotyö. Sen tehtävänä on tavoittaa ja auttaa erityisesti heikossa asemassa olevia alle 29-vuotiaita nuoria. Tavoite on edistää heidän kasvuaan, itsenäistymistään ja osallisuuttaan yhteiskuntaan. Etsivän nuorisotyön piirissä on noin 20 000 suomalaista nuorta. Heitä ohjataan esimerkiksi elämänhallinnassa ja työelämävalmiuksissa.

Hevosala tarjoaa työtä ja harrastusmahdollisuuksia maaseudulla ja kaupungeissa. Ala työllistää yli 15 000 henkilöä. Hevosia on Suomessa 74 400. Välilliset vaikutukset ovat moninkertaiset muun muassa monipuolisten palvelujentarjonnan, rehu-, rakentamis- ja varustekaupan välityksellä.

Rahoituksen vähenemisen vaikutuksia

Miten julkisen tuen neljäs- tai kolmasosan väheneminen vaikuttaisi yleishyödyllisillä toimialoilla – esimerkkejä arvioista:

Nykyiseen nähden voitaisiin tehdä vähintään 20 kotimaista elokuvaa vähemmän

korkealaatuisesti arvioitavaa tutkimusta ja tieteen lakisääteisiä tehtäviä voi jäädä rahoittamatta

”Näin iso leikkaus johtaisi käytännössä liikunnan edistämisen lakkautukseen palkkausmäärärahojen puutteessa useassa kansanterveysjärjestössä”

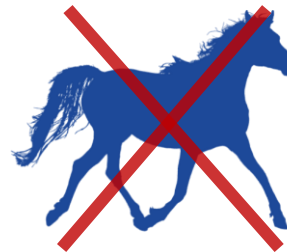
- liikunta- ja kansanterveysjärjestö

Henkilövähennyksiä useassa järjestössä – henkilöstö on keskeinen kuluerä, ja neöjänneksen leikkausta ei voi oikein ”höylätä” muista kuluista. Henkilöstön vähentäminen tarkoittaa myös toimintojen lakkauttamista tai vähentämistä.

Erityisesti heikossa yhteiskunnallisessa asemassa olevien järjestöjen ja yhdistysten kärsiminen – niiden rahoitus on riippuvaisinta julkisesta tuesta

Hevosalalta poistuisi jopa 1000 työpaikkaa sellaisilta alueilta, joilla työllistyminen on muutenkin haastavaa. Rahoituksen väheneminen on jo nyt uhka ainutlaatuiselle suomenhevosellemme.

”Rahamäärä vastaa meillä esimerkiksi kahta lasten ja nuorten liikunnan projektia”

- liikuntajärjestö

”Yli 100 toimijaa menettäisi mahdollisuuden antaa maksutonta tukea esim. syöpäsairaille ja päihdeongelmallisille”

- sosiaali- ja terveysjärjestö

Keinot rahoitusongelman ratkaisuksi

Muut keinot: uusi liiketoiminta

Lisäksi toimijoilla:

Yhteistyö, synergia ja
rahoitusinnovaatiot

Kompensaatio

Hallitusohjelma: ”Kompensoidaan Veikkauksen edunsaajille tulevalla hallituskaudella arpajaislain vaikutuksen johdosta mahdollisesti vähenevät määrärahat kulttuurin, liikunnan ja nuorisotoiminnan osalta. Kompensaatio voi tapahtua esimerkiksi niin, että siirretään kuntien liikunta- ja nuorisotoiminnan sekä teattereiden, museoiden ja orkesterien valtionosuuksia asteittain maksettavaksi budjettivaroista sekä palautetaan asteittain etsivän nuorisotyön rahoitusta nuorisotoimen momentille.”

Esityksiämme:

- Kompensaation tulee koskea kaikkia rahapelitoiminnan tuotoilla rahoitettavia toimialoja
- Yleishyödyllisten toimijoiden valtionavustusten turvaamiseksi on löydettävä kestävä, yhteinen ja tasapuolinen pitkän tähtäimen ratkaisu vastuuministeriöiden ja keskeisten toimijoiden yhteistyönä.
- Kompensaatiosta tulee pitää vaalikauden edetessä kiinni, vaikka taloustilanne heikkenisi, sillä tämä on elinvoimaisen kansalaisyhteiskunnan kannalta olennaista, eikä hallitusohjelmassa ehdollistettu kirjausta taloustilanteen kehitykselle.